

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta
za gradbeništvo
in geodezijo

Jamova cesta 2
1000 Ljubljana, Slovenija
<http://www3.fgg.uni-lj.si/>

DRUGG – Digitalni repozitorij UL FGG
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

To je izvirna različica zaključnega dela.

Prosimo, da se pri navajanju sklicujete na bibliografske podatke, kot je navedeno:

Zupančič, S., 2016. Spreminjanje namenske rabe prostora s primerjavo podatkov občinskih prostorskih aktov na primeru občin Polzela in Dobrna. Diplomaska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo. (mentorica Zavodnik Lamovšek, A., somentorica Foški, M.): 36 str.

Datum arhiviranja: 05-05-2016

University
of Ljubljana

Faculty of
Civil and Geodetic
Engineering

Jamova cesta 2
SI – 1000 Ljubljana, Slovenia
<http://www3.fgg.uni-lj.si/en/>

DRUGG – The Digital Repository
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

This is original version of final thesis.

When citing, please refer to the publisher's bibliographic information as follows:

Zupančič, S., 2016. Spreminjanje namenske rabe prostora s primerjavo podatkov občinskih prostorskih aktov na primeru občin Polzela in Dobrna. B.Sc. Thesis. Ljubljana, University of Ljubljani, Faculty of civil and geodetic engineering. (supervisor Zavodnik Lamovšek, A., co-supervisor Foški, M.): 36 pp.

Archiving Date: 05-05-2016

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta za
*gradbeništvo in
geodezijo*

Jamova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si

**VISOKOŠOLSKI ŠTUDIJSKI
PROGRAM GEODEZIJA
SMER ZA PROSTORSKO
INFORMATIKO**

Kandidatka:

SABINA ZUPANČIČ

**SPREMINJANJE NAMENSKE RABE PROSTORA S
PRIMERJAVO PODATKOV OBČINSKIH
PROSTORSKIH AKTOV NA PRIMERU OBČIN
POLZELA IN DOBRNA**

Diplomska naloga št.: 421/PI

**COMPARISON OF LANDUSE IN THE MUNICIPALITIES
OF POLZELA AND DOBRNA**

Graduation thesis No.: 421/PI

Mentorica:

doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Somentorica:

viš. pred. mag. Mojca Foški

Ljubljana, 26. 04. 2016

STRAN ZA POPRAVKE

Stran z napako

Vrstica z napako

Namesto

Naj bo

Stran je namenoma prazna.

IZJAVE

Podpisana Sabina Zupančič izjavljam, da sem avtorica diplomske naloge z naslovom »Spreminjanje namenske rabe prostora s primerjavo podatkov o občinskih prostorskih aktov na primeru občin Polzela in Dobrna«.

Izjavljam, da je elektronska različica v vsem enaka tiskani različici.

Izjavljam, da dovoljujem objavo elektronske različice v digitalnem repozitoriju.

Ljubljana, april 2016

Sabina Zupančič

BIBLIOGRAFSKO – DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK

- UDK:** 711.1:352(497.4)(043.2)
- Avtor:** Sabina Zupančič
- Mentorica:** doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek
- Somentorica:** viš. Pred. Mag. Mojca Foški
- Naslov:** Spreminjanje namenske rabe prostora s primerjavo podatkov občinskih prostorskih aktov na primeru občin Polzela in Dobrna
- Tip dokumentacije:** Diplomaska naloga – visokošolski strokovni študij
- Obseg in oprema:** 36 str., 11 preg., 6 sl., 9 pril.
- Ključne besede:** Občina Polzela, Občina Dobrna, osnovna namenska raba, podrobna namenska raba

Izveček:

V diplomski nalogi je predstavljena zakonodaja s področja urejanja prostora v letih 1984, 2002 in 2007. Narejena je primerjava in analiza osnovne in podrobne namenske rabe prostora v Občini Polzela in Občini Dobrna. Primerjali smo podatke predhodno veljavnih občinskih prostorskih aktov (prostorske sestavine srednjeročnih in dolgoročnih družbenih planov) s podatki o osnovni in podrobni namenski rabi prostora veljavnih občinskih prostorskih načrtov (OPN). Primerjave so bile narejene za celotno območje občin, pri tem pa smo izračunali in analizirali spremembe površin posameznih kategorij osnovne in podrobne namenske rabe prostora med obravnavanimi prostorskimi akti občin Polzela in Dobrna. Izračunali smo tudi delež in razliko deležev površin posameznih kategorij namenske rabe prostora glede na prebivalca. Ugotovili smo povečanje območij gozdnih zemljišč, prav tako območij stavbnih zemljišč, zmanjšala pa so se območja kmetijskih zemljišč. Razlike v povečanju so majhne ter predstavljajo le nekaj odstotkov. Ob primerjavi s številom prebivalcev pa ugotavljamo, da se je obseg stavbnih površin na prebivalca v obeh občinah zmanjšal.

BIBLIOGRAPHIC – DOCUMENTALISTIC INFORMATION AND ABSTRACT

- UDC:** 711.1:352(497.4)(043.2)
- Author:** Sabina Zupančič
- Supervisor:** Assist, Prof. Alma Zavodnik Lamovšek, Ph. D.
- Co-advisor:** Sen. Lect. Mojca Foški, M. Sc.
- Title:** Comparison of Landuse in the Municipalities of Polzela and Dobrna based on municipal spatial acts
- Document type:** Graduation Thesis – Higher professional studies
- Notes:** 36 p., 11 tab., 6 fig., 9 ann.
- Key words:** Municipality Polzela, Municipality Dobrna, basic purposive usage, detailed purposive usage

Abstract

The thesis presents special legislation in years 1984, 2002 and 2007. There is a comparison and analysis of basic and detailed land use in municipalities Polzela and Dobrna. We compared data of previously valid municipal spatial plans (spatial components for medium and long-term social plans) with the data of basic and detailed land use in valid municipal spatial plans. The comparisons were made for the whole municipals' areas with calculations and analyses of changes in areas of each category of basic and detailed land use in given municipal special acts in municipalities Polzela and Dobrna. We also made a calculation of share and difference of shares in each category area of detailed land use per inhabitant. We found out that the forest areas have increased, as well as building sites, while the areas of agricultural land have decreased. Comparing the number of inhabitants with building sites, we found out that the scope of building sites per inhabitant has decreased in both municipalities.

ZAHVALA

Za strokovno pomoč, nasvete in usmerjanje pri izdelavi diplomske naloge se iskreno zahvaljujem svoji mentorici doc. dr. Almi Zavodnik Lamovšek in somentorici viš. Pred. Mag. Mojci Foški. Zahvaljujem se tudi Barbari Trobec za pomoč pri namestitvi programa Arcgis.

Zahvaljujem se tudi vsem, ki so mi nudili podporo skozi vsa študijska leta.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	NORMATIVNA IZHODIŠČA	2
2.1	Zakonodaja s področja urejanja prostora iz leta 1984.....	2
2.2	Prehodno obdobje od leta 1990 do leta 2002.....	4
2.3	Zakonodaja s področja urejanja prostora v letih 2003 – 2007.....	4
2.4	Prostorsko načrtovanje od leta 2007 dalje.....	6
2.5	Predstavitev prostorskih aktov Občine Polzela v letih 2003 in 2011.....	8
2.5.1	Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega plana Občine Polzela.....	8
2.5.2	Občinski prostorski načrt Občine Polzela.....	9
2.6	Predstavitev prostorskih aktov Občine Dobrna v letih 2004 in 2012.....	10
2.6.1	Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega plana Občine Dobrna.....	10
2.6.2	Občinski prostorski načrt Občine Dobrna.....	11
3	METODOLOŠKI PRISTOP	13
3.1	Primerjava kategorij namenske rabe prostora glede na normativne predpise urejanja prostora v različnih obdobjih.....	13
3.2	Topološka ureditev podatkov za potrebe analize namenske rabe prostora.....	13
3.2.1	Pridobitev podatkov.....	13
3.2.2	Topološka ureditev podatkov obravnavanih prostorskih aktov.....	14
3.2.3	Ureditev in uskladitev meje občine med obravnavanima prostorskima aktoma občine	14
3.3	Prikaz in primerjava namenske rabe prostora glede na obravnavane prostorske akte Občine Polzela v letih 2003 in 2011.....	16
3.4	Prikaz in primerjava namenske rabe prostora glede na obravnavane prostorske akte Občine Dobrna v letih 2004 in 2012.....	18
4	ANALIZA IN PRIMERJAVA NAMENSKE RABE PROSTORA S PRIMERJAVO OBRAVNAVANIH PROSTORSKIH AKTOV	21
4.1	Predstavitev obravnavanih občin.....	21
4.1.1	Občina Polzela.....	21
4.1.2	Občina Dobrna.....	24

4.2	Analiza in primerjava osnovne namenske rabe prostora v Občini Polzela in Občini Dobrna...	26
4.2.1	Občina Polzela.....	26
4.2.2	Občina Dobrna.....	27
4.3	Analiza in primerjava podrobne namenske rabe prostora v Občini Polzela in Občini Dobrna .	28
4.3.1	Občina Polzela.....	28
4.3.1.1	Prikaz površin podrobne namenske rabe prostora glede na število prebivalcev v Občini Polzela.....	29
4.3.2	Občina Dobrna.....	30
4.3.2.1	Prikaz površin podrobne namenske rabe prostora glede na število prebivalcev v Občini Dobrna	31
5	SKLEPNE UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK.....	33
VIRI	33

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1:	Delitev prostorskih aktov (ZUreP-1, 2003)	5
Preglednica 2:	Primerjava in uskladitev kategorij osnovne in podrobne namenske rabe prostora v Občini Polzela glede na PS SDPO polzela (2003), Pravilnik 2003, Pravilnik (2007)	16
Preglednica 3:	Primerjava in uskladitev kategorij osnovne in podrobne namenske rabe prostora v Občini Dobrna glede na PS SDPO Dobrna (2004) in OPN Dobrna (2012), Pravilnik, 2003, Pravilnik, 2007.	18
Preglednica 4:	Prikaz števila prebivalcev v Občini Polzela med leti 2002 in 2015 (SURs, 2016)	22
Preglednica 5:	Prikaz števila prebivalcev v celotni Občini Dobrna med leti 2002 in 2015. (SURs, 2016)	25
Preglednica 6:	Prikaz primerjave površin osnovne namenske rabe prostora Občine Polzela od leta 2003 do leta 2011. (PS SDPO Polzela, 2003, OPN Polzela, 2011).	26
Preglednica 7:	Prikazuje primerjavo površin osnovne namenske rabe prostora Občine Dobrna od leta 2004 do leta 2012. (PS SDPO Dobrna, 2004, OPN Dobrna, 2012).	27
Preglednica 8:	Obseg in razlika površin posameznih kategorij osnovne in podrobne namenske rabe prostora za Občino Polzela iz PS SDPO Polzela (2003) in OPN Polzela (2011).	28
Preglednica 9:	Površina in razlika površin na prebivalca po posameznih kategorijah podrobne namenske rabe prostora v Občini Polzela iz dopolnjenih PS SDPO Polzela (2003) in OPN Polzela (2011).	29
Preglednica 10:	Obseg in razlika površin posameznih kategorij osnovne in podrobne namenske rabe prostora za Občino Dobrna iz PS SDPO Dobrna (2004) in OPN Dobrna (2012).	30
Preglednica 11:	Površina in razlika površin na prebivalca posameznih kategorij podrobne namenske rabe prostora v Občini Polzela iz dopolnjenih PS SDPO Polzela (2003) in OPN Polzela (2011).	31

KAZALO SLIK

Slika 1:	Prikaz odstopanj meje RPE in presečnim območjem med PS SDPO Polzela in OPN Polzela.....	15
Slika 2:	Prikaz odstopanja meje med RPE in presečnim območjem med PS SDPO Dobrna in OPN Dobrna.....	16
Slika 3:	Prikaz lege Občine Polzela v Sloveniji (Občina Polzela, 2014)	21
Slika 4:	Grb Občine Polzela (Občina Polzela, 2014)	22
Slika 5:	Prikaz lege Občine Dobrna v Sloveniji (Občina Dobrna, 2014).....	24
Slika 6:	Grb Občine Dobrna (Občina Dobrna, 2014).....	25

UPORABLJENE KRATICE

DLN	Državni lokacijski načrt
DPN	Državni prostorski načrt
DSPN	Državni strateški prostorski načrt
OLN	Občinski lokacijski načrt
OPN	Občinski prostorski načrt
OPPN	Občinski podrobni prostorski načrt
OSPN	Občinski strateški prostorski načrt
PIN	Prostorski izvedbeni načrt
PS DDPO	Prostorske sestavine dolgoročnega in družbenega plana občine
PRO	Prostorski red občine
PRS	Prostorski red Slovenije
PUP	Prostorski ureditveni pogoji
SPRO	Strategija prostorskega razvoja občine
SPRS	Strategija prostorskega razvoja Slovenije
UN	Ureditveni načrt
ZN	Zazidalni načrt
ZPNačrt	Zakon o prostorskem načrtovanju
ZPNačrt – A	Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o prostorskem načrtovanju
ZSZ	Zakon o stavbnih zemljiščih
ZGO	Zakon o graditvi objektov
ZUN	Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor
ZUreP	Zakon o urejanju prostora iz leta 1984
ZUreP – 1	Zakon o urejanju prostora iz leta 2002

1 UVOD

V diplomski nalogi smo obravnavali primerjavo prostorskih aktov občin Polzela in Dobrna. Namen primerjave je bila ugotovitev spremembe osnovne in podrobne namenske rabe prostora v izbranih občinah. Za obe občini smo primerjali Odloka sprememb in dopolnitev prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana Občine Polzela (2003), ter Občine Dobrna (2004) z Občinskim prostorskim načrtom Občine Polzela (2011) oziroma Občine Dobrna (2012). Te spremembe osnovne in podrobne namenske rabe prostora smo grafično predstavili v prilogah.

Naloga najprej predstavlja zakonodajo s področja urejanja prostora od leta 1984 do danes, nato ji sledijo prostorski planski akti na občinski ravni. Poudarek pa je na prostorskih aktih, ki opisujejo namensko rabo prostora in predstavljajo bistvo primerjave med posameznimi obravnavanimi akti.

Metodološki pristop obravnava primerjavo kategorij namenske rabe prostora glede na normativne predpise urejanja prostora v različnih obdobjih. Opisana je ureditev in uskladitev meje občine med obravnavanima prostorskima aktoma občine, primerjava namenske rabe prostora glede na obravnavane prostorske akte Občine Polzela v letih 2003 in 2011, ter Občine Dobrna v letih 2004 in 2012. To smo izvedli s programom ArcGis.

V poglavju analize in primerjave namenske rabe prostora naloga opisuje informacije obravnavanih občin na splošno, sledi ji analiza spreminjanja osnovne namenske rabe prostora občin Polzela in Dobrna, nato še analiza podrobne namenske rabe teh dveh občin. Pri analizah so prikazane površine posamezne namenske rabe izražene v hektarjih, njihove razlike, ter delež. Analiza je bila opravljena tudi na spremembah površin namenske rabe prostora glede na število prebivalcev v obravnavanih občinah. S tem smo ugotovili zmanjševanje ali porast površin v skladu s prirastom oziroma upadom prebivalstva.

Zadnje poglavje pa opisuje ugotovitve in zaključke ugotovljene pri analizah podatkov obravnavanih občin.

2 **NORMATIVNA IZHODIŠČA**

Urejanje prostora v Republiki Sloveniji pravno ureja Zakon o urejanju prostora (ZUreP-1), ki obsega prostorsko načrtovanje, uveljavljanje ukrepov za izvajanje načrtovanih prostorskih ureditev, opremljanje zemljišč za gradnjo in vodenje sistema zbirk prostorskih podatkov. V okviru sistema zbirk prostorskih podatkov ZUreP-1 vzpostavlja zbirko pravnih režimov, zbirko podatkov o upravnih aktih in zbirko podatkov o dejanski rabi prostora. V zbirki o dejanski rabi prostora se vodijo podatki o dejanski rabi zemljišč in zbirni podatki o objektih in omrežjih gospodarske javne infrastrukture. Instrument prostorskega načrtovanja in urejanja prostora na osnovi katerega se ureja prostor torej predstavljajo prostorski akti. Glede na pristojnosti za pripravo jih delimo na državne, regionalne in občinske akte. Glede na vsebino pa na strateške in izvedbene. V diplomski nalogi bomo obravnavali predvsem namensko rabo prostora ter z njo povezane spremembe in procese, zato bodo v pregledu zakonskih določb predstavljeni predvsem občinski prostorski akti (akti na lokalni ravni).

2.1 **Zakonodaja s področja urejanja prostora iz leta 1984**

Leta 1984 so bili s strani Skupščine Socialistične republike Slovenije (v nadaljevanju SRS) na področju urejanja prostora sprejeti trije pomembni zakoni, ki so predstavljali osnovo za soodvisno in sočasno planiranje prostora in urbanistično načrtovanje naselij s socialnimi, ekonomskimi in drugimi sestavinami družbenega razvoja v procesu družbenega planiranja, ki je bil v Sloveniji vzpostavljen in veljaven od leta 1989 (Kocjan in sod., 1989).

Ti trije zakoni so:

- Zakon o urejanju prostora (v nadaljevanju ZUreP, UL SRS, št. 18/1984),
- Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (v nadaljevanju ZUN, UL SRS, št. 18/1984),
- Zakon o stavbnih zemljiščih (v nadaljevanju ZSZ, UL SRS, št. 18/1984)

ZUreP je urejal pogoje in usmeritve za urejanje prostora in planiranje v prostoru. Vsebinsko je bil vpet v takratni sistem samoupravnega družbenega planiranja, ki je potekalo sočasno in v soodvisnosti s planiranjem ekonomskih, socialnih in drugih sestavin družbenega razvoja. Prostorski akti, s katerimi se določa namenska raba prostora na občinski ravni po ZUreP (1984) so prostorske sestavine dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana občine.

ZUN je določal temeljna načela za urejanje naselij in drugih posegov v prostor, kot je odločitev o graditvi, širitvi in prenovi naselij, ter drugih posegov v prostor iz prostorskih sestavin planskih aktov.

Po ZUN delimo prostorske izvedbene akte na dve vrsti:

- Prostorski ureditveni pogoji (PUP),
- Prostorski izvedbeni načrti (PIN).

PUP je bil splošni prostorski izvedbeni akt, na podlagi katerega se je urejalo večina območij, kot so urejanje območij izven ureditvenega območja, kjer ni bila predvidena širitev naselja ali dejavnosti in urejanje nekompleksnih območij znotraj ureditvenega območja. Bili so tudi podlaga za izdelavo lokacijske dokumentacije za podrobnejšo umestitev posameznega posega oziroma objekta v prostor.

PIN pa so bili podrobnejši izvedbeni prostorski akti, ki so podrobno določili rešitve v zvezi s predvidenimi prostorskimi ureditvami.

Razdeljeni so bili na tri vrste:

- Zazidalni načrti - ZN (novogradnje),
- Ureditveni načrti - UN (prenova, dopolnilna gradnja, komunalna sanacija v ureditvenih območjih),
- Lokacijski načrti - LN (posamezni infrastrukturni objekti).

PIN so bili tudi podlaga za izdelavo lokacijske dokumentacije in parcelacijo stavbnih zemljišč.

Leta 1985 sta bila v Uradnem listu SRS objavljena še Navodilo o vsebini posebnih strokovnih podlag in o vsebini prostorskih izvedbenih aktov (Uradni list SRS št. 14-692/85) ter navodilo o vsebini in metodologiji izdelave strokovnih podlag in prostorskih sestavin planskih aktov občin (v nadaljevanju besedila Navodilo o vsebini in izdelavi PS, Uradni list SRS št. 20-941/85), kot dopolnili k ZUreP in ZUN. (Kerpan, 2012).

Prostorski planski akti na občinski ravni

Občine so na podlagi ZUreP sprejele za svoje območje dva prostorska akta, ki sta bila skladna z nadrejenima planskima aktoma na državni ravni in sicer:

- prostorske sestavine Dolgoročnega plana občine za obdobje 1986 - 2000,
- prostorske sestavine Srednjeročnega družbenega plana občine za obdobje 1986 - 1990.

Dolgoročni plan občine je strateški prostorski akt in predstavlja usmeritve za razvoj dejavnosti v prostoru, usmeritve glede načina urejanja posameznih območij s prostorskimi izvedbenimi akti, zasnovo namenske rabe v prostoru in pripravo urbanistične in krajinske zasnove. Srednjeročni plan občine pa sprejema odločitve na podlagi usmeritev iz dolgoročnega plana občine, predstavi podrobno namensko rabo prostora in določa območja stavbnih zemljišč, za katera se bo izdelal prostorski izvedbeni načrt. V pomoč pri izdelavi planskih aktov so imele občine Navodilo PS (1985), katerega

sestavine so morale sočasno usklajevati in pripravljati z drugimi sestavinami planskih aktov. (Navodilo, 1985).

2.2 Prehodno obdobje od leta 1990 do leta 2002

V tem obdobju je bil sprejet zakon, ki je veljal za prehodno obdobje in je temeljil na planiranju in urejanju prostora. Določal je, da do sprejema novih predpisov o urejanju prostora veljajo prostorske sestavine družbenih planov republike, občin in posebnih družbenopolitičnih skupnosti za obdobje 1986 - 1990. Prav tako do sprejema novih predpisov so veljale tudi prostorske sestavine dolgoročnih planov Republike Slovenije in lokalne skupnosti od leta 1986 do leta 2002.

Prav tako so bile v tem obdobju 1990 - 2002 sprejete tudi naslednje spremembe:

- črtanje elementov družbenega planiranja,
- prilagoditev novi ureditvi lokalne samouprave,
- prenova Zakona o stavbnih zemljiščih (1997),
- zgoraj omenjena prehodna ureditev.

2.3 Zakonodaja s področja urejanja prostora v letih 2003 - 2007

Konec leta 2002 je zakonodajo na področju urejanja prostora iz leta 1984 nadomestil novi Zakon o urejanju prostora (v nadaljevanju ZUreP-1), ki je stopil v veljavo leta 2003. Združeval je vsebine vseh treh zakonov iz leta 1984. Njegov namen je bil, da se preuredi področje urejanja prostora, ki obsega prostorsko načrtovanje, ukrepe za omogočanje realizacije prostorskih ureditev, opremljanje zemljišč za gradnjo, reguliranje dejavnosti prostorskega načrtovanja, ter vzpostavitev prostorskega informacijskega sistema.

Z ZUreP-1 so se pojavile tudi novosti na področju urejanja prostora in sicer:

- možnost regionalnega razvoja,
- določena veljavnost lokacijskih načrtov,
- priprava prostorskih aktov v digitalni obliki,
- poenotene kategorije namenske rabe,
- nov sistem prostorskih aktov,
- nove vloge lokalnih skupnosti pri urejanju prostora in jasna delitev pristojnosti med državo in občinami.

ZUreP-1 ni v celoti nikoli zaživel, saj ga je v letu 2007 nadomestil nov Zakon o prostorskem načrtovanju, ki je prizadevanja občin za izdelavo nove generacije prostorskih aktov preusmeril v novo vsebinsko in oblikovno strukturo priprave in sprejemanja prostorskih aktov na svojem območju.

Zakon je posegel tudi v strokovno terminologijo in prostorske akte glede na pristojnost in njihovo pripravo za sprejemanje razvrstil na državne, občinske in skupne, glede na namen pa na strateške in izvedbene.

	STRATEŠKI PROSTORSKI AKT	IZVEDBENI PROSTORSKI AKT
DRŽAVNI PROSTORSKI AKTI	<ul style="list-style-type: none">▶ Strategija prostorskega razvoja Slovenije (SPRS) – temeljni državni dokument o usmerjanju razvoja v prostoru▶ Prostorski red Slovenije (PRS) – zbirka temeljnih pravil za urejanje prostora	<ul style="list-style-type: none">▶ Državni lokacijski načrti (DLN) – načrtovanje prostorskih ureditev državnega pomena
REGIONALNI PROSTORSKI AKTI	<ul style="list-style-type: none">▶ Regionalna zasnova prostorskega razvoja (RZPR)	
OBČINSKI PROSTORSKI AKTI	<ul style="list-style-type: none">▶ Strategija prostorskega razvoja občine (SPRO)	<ul style="list-style-type: none">▶ Prostorski red občine▶ Občinski lokacijski načrti

Preglednica 1: Delitev prostorskih aktov (ZUreP-1, 2003).

Strategija prostorskega razvoja občine

Strategija prostorskega razvoja občine (SPRO) je bil strateški prostorski dokument občine, ki je določal temeljne cilje in usmeritve urejanja celotnega prostora občine. Določal je zlasti zasnovo razvoja poslovnih in proizvodnih dejavnosti, širitev poselitve, lokalne sisteme infrastrukture in načine urejanja krajinskih območij. Ohranjanje narave, varstvo prostorske identitete in kulturne dediščine ter skrb za čim višjo raven bivalnega in delovnega okolja so temeljne razvojne zahteve, ki jih prostorska strategija vključuje kot sestavni del usmerjanja prostorskega razvoja.

Podatki SPRO naj bi po pravilniku iz leta 2004 o podrobnejši vsebini, obliki in načinu priprave strategije prostorskega razvoja občine ter njenih strokovnih podlag, grafično prikazali v kartografskem delu prostorskega akta in vsebovali:

- zasnovo razmestitve dejavnosti v prostoru s prikazom na kartah v publikacijskem merilu,
- zasnove posameznih prostorskih sistemov lokalnega pomena na kartah praviloma v merilu 1 : 50 000 ali podrobnejšem.

Prostorski red občine

Prostorski red občine (v nadaljevanju PRO), je bil temeljni izvedbeni dokument, ki je določal pogoje in merila za urejanje prostora, območja namenske rabe prostora in pripravo občinskega lokacijskega načrta (v nadaljevanju OLN). Območja, ki pa se niso urejala z OLN, je pa predstavljal pravno podlago za izdajo gradbenega dovoljenja po predpisih o graditvi objektov (ZGO, 2002). Za pripravo teh aktov se je uporabljal Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave prostorskega reda občine ter vrstah njegovih prostorskih podlag (Pravilnik PRO, 2004).

Prostorski ukrepi za izvajanje prostorskega reda:

- prostorski ukrepi določeni s predpisi o urejanju prostora,
- programi in projekti v zvezi s prostorskimi ureditvami za sanacijo degradiranih območij,
- programi in projekti v zvezi s pridobivanjem in opremljanjem zemljišč za gradnjo,
- finančni ukrepi,...

Merila in pogoji za urejanje prostora:

- funkcionalna merila in pogoji,
- oblikovna merila in pogoji,
- merila za določanje gradbenih parcel in opremljanje zemljišč za gradnjo,
- druga merila in pogoji.

PRO naj bi bil izdelan v analogni in digitalni obliki, ki bi morala biti med seboj identični.

Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin, se je izdal z namenom poenotene priprave prostorskih sestavin v digitalni obliki z jasno določitvijo osnovne in podrobne namenske rabe ter območij varovanj in omejitev, določeni so bili tudi enotni grafični znaki v digitalni obliki. Predpogoj je bil ta, da se prostorske sestavine izdelujejo na območjih, kjer je bil izdan sklep o začetku uporabe digitalnega zemljiškega katastra.

2.4 Prostorsko načrtovanje od leta 2007 dalje

Zakon o prostorskem načrtovanju (v nadaljevanju ZPNačrt) je bil sprejet leta 2007 in velja še danes. S tem zakonom so želeli pripravljavci odpraviti pomanjkljivosti ZUreP-1, in s tem zmanjšati postopke priprave in sprejemanja občinskih prostorskih aktov. ZPNačrt ureja prostorsko načrtovanje kot del urejanja prostora, tako da določa vrste prostorskih aktov, njihovo vsebino, medsebojna razmerja in postopke za njihovo pripravo in sprejem (1. člen). Ureja tudi opremljanje stavbnih zemljišč ter vzpostavitev in delovanje prostorskega informacijskega sistema. Zakon je uvedel nove nazive

prostorskih aktov, ki se glede na administrativno območje ter pristojnosti delijo na državne, medobčinske in lokalne oziroma občinske prostorske akte.

Razlogi za spremembo zakonodaje:

- izboljšanje postopkov priprave in sprejema prostorskih aktov,
- pomanjkljiva vsebina prostorskih aktov na izvedbeni strani,
- nepregledni in dolgotrajni postopki priprave prostorskih aktov.

Spremembe, ki jih je zakon prinesel:

- prostorski akti se ne razvrščajo več med strateške in izvedbene,
- krajinska in urbanistična zasnova se opustita,
- uvedba urbanističnega načrta,
- ukinitvev prostorskih konferenc,
- enota urejanja prostora.

Prostorske akte delimo glede na njihovo pripravo in sprejem na:

Državna prostorska akta sta:

- državni strateški prostorski načrt (opredelijo se cilji in izhodišča prostorskega razvoja države, usmeritve za načrtovanje prostorskih ureditev državnega in lokalnega pomena, je zasnova prostorskih ureditev državnega pomena, nadomešča SPRS, sprejme ga državni zbor z odlokom,
- državni prostorski načrt (načrtuje prostorske ureditve državnega pomena in državni strateški prostorski načrt (v nadaljevanju DSPN), določajo se prostorski izvedbeni pogoji, sprejme ga vlada z uredbo, nadomešča DLN.

Občinski prostorski akti:

- občinski prostorski načrt (v nadaljevanju OPN),
- občinski podrobni prostorski načrt (v nadaljevanju OPPN),
- občinski strateški prostorski načrt - kot samostojen akt ali kot del občinskega prostorskega načrta.

Medobčinski prostorski akt:

- regionalni prostorski načrt.

Prostorski načrt (OPN)

OPN pripravljajo občine za svoje celotno območje, sprejme ga občinski svet z odlokom. Z njim se določijo cilji in izhodišča prostorskega razvoja občine, načrtujejo se prostorske ureditve lokalnega pomena, usmeritve za določitev namenske rabe zemljišč, usmeritve za razvoj poselitve, območja namenske rabe prostora, prostorski in izvedbeni pogoji. OPN združuje strateške in izvedbene vsebine z vrstami, pogoji in merili za izvedbo prostorskih ureditev. Strateški del OPN lahko občine sprejmejo kot samostojen prostorski akt – občinski strateški prostorski načrt. Strateški del akta vsebinsko nadomešča po ZUreP-1 določeno SPRO, izvedbeni del pa PRO (ZPNačrt, 2007).

Občinski podrobni prostorski načrt (OPPN)

Je prostorski akt, s katerim se podrobneje načrtuje prostorske ureditve občine. V njem so podrobneje določena območja občinskega podrobnega načrta, arhitekturne, krajinske in oblikovalske rešitve prostorskih ureditev, območja, za katera se projektne rešitve pridobijo z javnim natečajem, načrt parcelacije, rešitve in ukrepi za celostno urejanje kulturne dediščine, varstvo okolja in naravnih virov ter narave in za obrambo ter varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. Podrobno določa pogoje in merila za izvedbo načrtovanih prostorskih ureditev in je podlaga za odločanje v upravnem postopku dovoljevanja gradnje objektov (Breznik in sod. 2010).

Leta 2010 se nastale spremembe na področju Zakona o prostorskem načrtovanju in je zato prišel v veljavo Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt-A). Spremembe zajemajo možnost izvajanja nadzora zakonitosti, ugotavljanje usklajenosti OPN ter določajo lokalne in državne nosilce urejanja prostora, podaljšuje tudi rok za izvedbo postopkov priprave sprememb in dopolnitev prostorskih sestavin veljavnih planskih aktov občin.

2.5 Predstavitev prostorskih aktov Občine Polzela v letih 2003 in 2011

2.5.1 Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega plana Občine Polzela

Občinski svet občine Polzela je na 5. redni seji dne 24.6.2003 sprejel Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega plana Občine Žalec za obdobje 1986 – 2000 in prostorskih sestavin srednjeročnega družbenega plana Občine Žalec za obdobje 1986 – 1990, za območje Občine Polzela, dopolnitev v letu 2002 (v nadaljevanju PS SDPO Polzela).

Občina Polzela je novo nastala Občina, odcepila se je od Občine Žalec. Tako je prostorski plan za območje Občine Polzela sprejel dopolnitve, ki se nanašajo na:

- spremembe namembnosti kmetijskih in gozdnih zemljišč v površine za poselitev za potrebe posameznih ali kompleksnih stavbišč,
- evidentiranje dejanske poselitve,
- razširitev obstoječih in oblikovanje novih ureditvenih območij za poselitev, obrt, industrijo, storitvene in servisne dejavnosti ter za območja kulturne dediščine,
- povečanje obstoječih stavbnih zemljišč razpršene gradnje,
- spremembo prometne zasnove Polzele,
- oblikovanje rekreacijskih območij ob Savinji,
- izvzem predvidenih novih koridorjev daljnovodov iz plana Občine,
- razširitev kamnoloma Andraž nad Polzelo za namene zbiranja, sortiranja in predelave odpadnih gradbenih materialov ter eksploatacije kamnine, ter
- vključitev v sanacijskim PUP legaliziranih gradenj.

Spremembe in dopolnitve dolgoročnega plana so se nanašala na osnovne cilje in usmeritve dolgoročnega razvoja občine, globalni okviri gospodarske rasti, prebivalstvo, zaposlenost, kadri, dolgoročne razvojne možnosti in usmeritve gospodarskega razvoja ter usmeritve razvoja družbenih dejavnosti ter merila za ugotavljanje odstopanj od sprejetega dolgoročnega plana, ki je narekoval postopek spremembe plana.

2.5.2 Občinski prostorski načrt Občine Polzela

Občinski prostorski načrt Polzela (OPN Polzela) je temeljni prostorski akt Občine Polzela. Na 8. redni seji 20.10.2011 ga je potrdil občinski svet Občine Polzela. V njem so določeni cilji in izhodišča prostorskega razvoja občine, načrtovane so prostorske ureditve lokalnega pomena, natančno je določena namenska raba vseh zemljišč ter določeni pogoji umeščanja objektov v prostor. Je pomembna podlaga za racionalno in trajnostno načrtovanje vseh posegov v prostor v občini.

Po vsebini ima OPN Polzela tekstualni in grafični del, oba pa še vsebujeta strateški in izvedbeni del.

Strateški del OPN Polzela določa:

- izhodišča in cilje ter zasnovo prostorskega razvoja občine,
- usmeritve za razvoj poselitve in za celovito prenovno,
- usmeritve za razvoj v krajini,

- določitev namenske rabe zemljišč in prostorskih izvedbenih pogojev,
- zasnovno gospodarske javne infrastrukture lokalnega pomena,
- območja naselij, vključno z območji razpršene gradnje,
- območja razpršene poselitve.

Izvedbeni del (ob upoštevanju usmeritev strateškega dela) določa:

- območja namenske rabe prostora,
- prostorski izvedbeni pogoji,
- območja, za katere se pripravi občinski podrobni prostorski načrt.

Osnovna namenska raba je določena za celotno območje Občine Polzela in se deli na stavbna zemljišča, kmetijska zemljišča, gozdna zemljišča, vodna zemljišča, druga (območja mineralnih surovin, območja za potrebe varstva pred naravnimi nesrečami, območja zunaj naselij za potrebe obrambe, ostala območja).

Podrobnejša namenska raba, ki še natančneje določa namembnost zemljišč, pa je opredeljena samo tam, kjer je to potrebno. Tako so razdeljena vsa stavbna zemljišča in kmetijska zemljišča, ter nekatera vodna in druga zemljišča. Pomemben podatek predstavlja evidenca stavb in katastra stavb – to so stavbe brez opredeljenih stavbnih zemljišč, za katere velja, da ohranjajo vse že pridobljene pravice (veljavno gradbeno dovoljenje ali gradnja pred letom 1967). (Občina Polzela, 2014).

2.6 Predstavitev prostorskih aktov Občine Dobrna v letih 2004 in 2012

2.6.1 Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega plana Občine Dobrna

Občinski svet občine Dobrna je na 15. seji dne 31.5.2004 sprejel Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega plana Občine Celje za obdobje od leta 1986 do leta 2000 in srednjeročnega družbenega plana Občine Celje za obdobje od leta 1986 do leta 1990 za območje Občine Dobrna - prostorski plan Občine Dobrna dopolnjen v letu 2003.

Občina Dobrna je tudi novo nastala Občina, ki se je odcepila od Občine Celje. Prostorski plan za območje Občine Dobrna je sprejel dopolnitve, ki se nanašajo na:

- zasnovno namenske rabe prostora,
- področje mineralnih surovin,
- področje vodnega gospodarstva,

- področje naravne in kulturne dediščine,
- področje poselitve,
- področje prometa,
- področje energetike,
- načine urejanja s prostorskimi izvedbenimi akti,
- urbanistično zasnovo (UZ) Dobrne.

Občina Dobrna je spremembe in dopolnitve uveljavljala na celotnem območju občine. Nova poselitev je bila usmerjena v obstoječa poselitvena območja, z oblikovanjem novih poselitvenih območij pa se obstoječa razpršena poselitev zgošča. Za občinsko središče, zdraviliško naselje Dobrna, je bila izdelana urbanistična zasnova z dolgoročnim konceptom razvoja naselja centralnih dejavnosti in s poudarjeno turistično - rekreativno - zdraviliško funkcijo. Nekatero obstoječe kmetije so predvsem na severnem hribovitem delu občine so se razširjale in prenavljale z dopolnilnimi dejavnostmi. Določeno je bilo območje nove poslovne cone Lokovina, območje za ravnanje z odpadki s čistilno napravo in območje nadzemnega pridobivalnega prostora (sanacija) obstoječega kamnoloma.

2.6.2 Občinski prostorski načrt Občine Dobrna

Odlok o Občinskem prostorskem načrtu Občine Dobrna (v nadaljevanju OPN Dobrna) je bil s strani Občinskega sveta Občine Dobrna sprejet na redni seji dne 31.1.2012.

Za občino Dobrna je bil izdelan OPN za celotno območje občine skladno z vsebino, ki jo predpisuje Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt) ter njegovi podzakonski predpisi.

Projekt izdelave OPN se je pričel dne 4.3.2008 s Sklepom o ugotovitvi stanja pri pripravi občinskih prostorskih aktov Občine Dobrna in poteku njihove nadaljnje priprave.

OPN je bil izdelan tako, da predpisuje nadaljnje bistvene vsebine za območje Občine Dobrna:

- definiranje razvojne vizije občine ne smo v strokovnih podlagah, pač pa tudi v prostorskem aktu (strateški del OPN),
- definiranje dolgoročne vizije naselja Dobrna v podrobnih strokovnih podlagah (urbanističnem načrtu),
- določitev vzorcev poselitve in njen nadaljnji razvoj skladno z določenimi vzorci,
- posledično določitev enot urejanja prostora.

S področja poselitve so glavni poudarki OPN naslednji:

- kompleksno urejanje občinskega središča, naselja Dobrna,

- ohranjanje avtohtone razpršene poselitve kmetij v celkih na območju Paškega Kozjaka (severni del občine),
- ohranjanje avtohtone razpršene poselitve razloženih kmetij v osrednjem in južnem delu občine,
- usmerjanje nove stanovanjske gradnje in kmetij v strnjena naselja (Klanc, Zavrh nad Dobrno, Vrba, Lokovina in Vinska Gorica).

S področja razvoja in turizma so glavni poudarki OPN naslednji:

- turizem tudi v prihodnje ostaja glavna gospodarska panoga na območju celotne občine,
- vzpodbujati je potrebno vse oblike dodatne ponudbe, ki pomenijo dopolnitev in nadgradnjo obstoječemu termalnemu zdravilišču,
- vzpostaviti je potrebno takšno obliko turizma, da nudi gostu in domačinu kvalitetno sobivanje in prijetno počutje,
- poleg termalnega turizma je potrebno izkoristiti možnosti za razvoj drugih oblik turizma.

S področja razvoja kmetijstva in gozdarstva so glavni poudarki OPN naslednji:

- kmetijske dejavnosti se prednostno usmerja na območja z visoko pridelovalnim potencialom tal za kmetijsko rabo in sicer v južni, ravninski del občine pa tudi v gričevnat osrednji del,
- kmetijske dejavnosti spodbuja tudi na območjih s slabšimi pridelovalnimi potencialom tal za kmetijsko rabo in sicer na območju avtohtone poselitve kmetij v celkih v severnem delu občine, saj s tem preprečuje zaraščanje celkov in tako omogoča ohranjanje kulturnih in simbolnih kakovosti krajine,
- hribovitejši in z gozdom močno poraščen severni del občine daje možnost razvoja gozdarstva; le - to mora biti usklajeno z varstvenimi zahtevami, s katerimi je zaščiten naravno okolje in naravne vrednote.

S področja varstva narave in kulturne dediščine so glavni poudarki OPN naslednji:

- območja ohranjanja narave se razvijajo kot posebna območja, kjer se ohranjajo prepoznavne kvalitete in vrednote prostora,
- območja kulturne dediščine se prav tako razvijajo kot posebna območja, kjer se ohranjajo in razvijajo prepoznavne kvalitete in vrednote prostora, pomembne z vidika krajinskih ter urbanističnih in arhitekturnih značilnosti.

3 METODOLOŠKI PRISTOP

3.1 Primerjava kategorij namenske rabe prostora glede na normativne predpise urejanja prostora v različnih obdobjih

Prostorski plani občin so v preteklosti vsebovali različne kategorije namenske rabe prostora. Zanje ni bilo enotnih meril pri izdelavi načrtov. Do poenotenja kategorij namenske rabe prostora pa je prišlo šele ob uveljavitvi Pravidnika (2003). Tedaj so se obstoječi analogni plani tudi digitalizirali. V pravilniku so definirane kategorije, barve osnovne in namenske rabe prostora. Pravilnik določa vsebine, ki opredeljujejo osnovno in podrobno namensko rabo prostora, pripadajoče grafične oznake, osnovna in podrobnejša območja varovanja in omejitev, obravnava geodetske podlage, ki se uporabijo za prenos prostorskih planov občin v digitalni obliki, določa strukturo podatkov o posameznih vsebinah kartografske dokumentacije k planu ter opredeljuje ustrezni tehnično – tehnološki standard, določa način posredovanja planov v digitalni obliki ter opredeljuje vzpostavitev in vodenje evidenc o njih (M. Kunst Konečnik, 2003).

Nato je bil sprejet nov Pravilnik OPN (2007), katerega je bil podlaga ZPNačrt (2007). Določal je podrobnejšo vsebino, obliko in način priprave občinskega prostorskega načrta ter pogoje za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij. Po tem pravilniku se uvede nova razdelitev kategorij podrobne namenske rabe prostora, njihove barve in grafične oznake.

V diplomski nalogi smo na podlagi izbranih občin izvedli primerjavo kategorij namenske rabe prostora glede na Pravidnik (2003) in Pravilnik OPN (2007). Pomagali smo si s preglednico, katero sta izvedli študentki Tina Fink in Nina Kerpan v okviru svoje diplomske naloge. Tako smo lahko oba akta enotno razdelili na območja podrobne namenske rabe prostora, ki smo jih nato v skladu s Pravilnikom OPN (2007) uvrstili v območja osnovne namenske rabe prostora.

3.2 Topološka ureditev podatkov za potrebe analize namenske rabe prostora

3.2.1 Pridobitev podatkov

Za analizo namenske rabe prostora smo uporabili naslednje podatke:

- OPN in PS SDPO Občine Polzela (*.shp oblika),
- OPN in PS SDPO Občine Dobrna (*.shp oblika),
- Urbanistična zasnova občine Polzela,
- Urbanistična zasnova občine Dobrna,
- Zemljiškokatastrski prikaz za območje občin,

- Statistične podatke o številu prebivalcev za občini Polzela in Dobrna.

3.2.2 Topološka ureditev podatkov obravnavanih prostorskih aktov

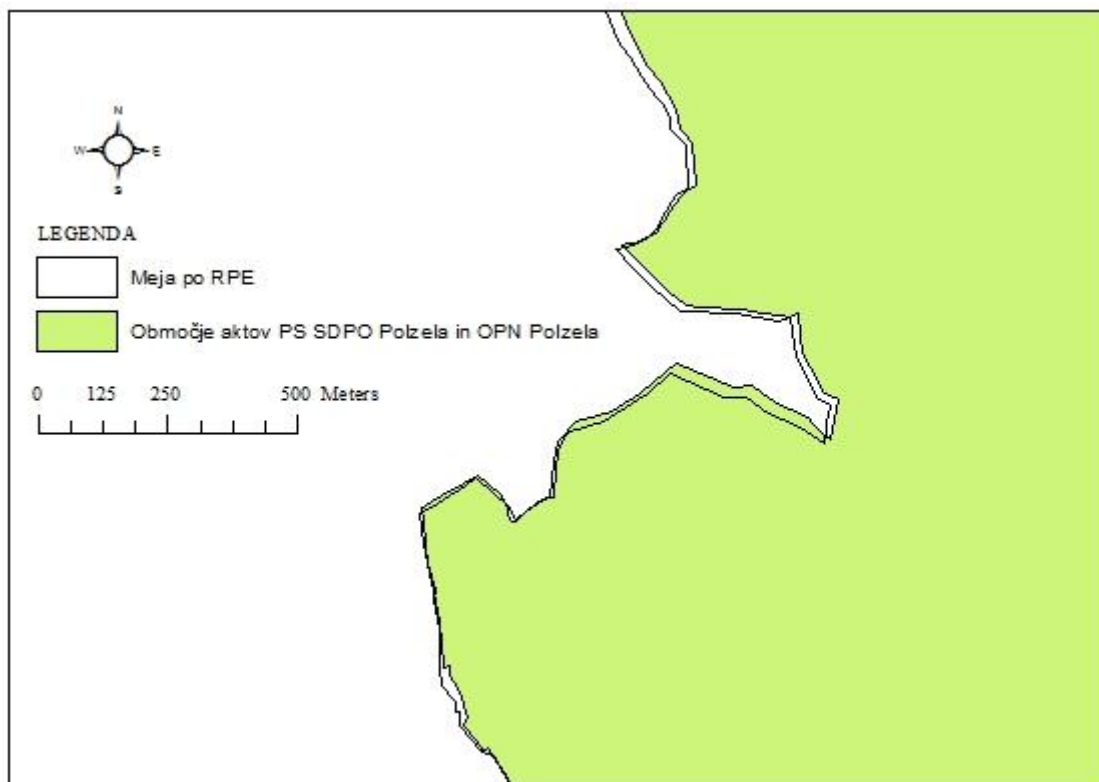
Pridobljene vektorske podatke prostorskih aktov smo morali najprej ustrezno obdelati in urediti. To smo izvedli v programu ArcGis 10, ki nam je preveril topološko pravilnost podatkov. V našem primeru smo določili topološka pravila, ki se nanašajo na vektorski sloj poligonov. Tako se podatki v aktu ne smejo medsebojno prekrivati in tudi v podatkovnem sloju posameznega akta ne sme biti praznin, kot nedoločena namenska raba prostora. S pomočjo programskih orodij za preverjanje topologije smo poiskali vse topološke napake znotraj akta ter jih nato popravili. Izbrali smo dva pravila, in sicer: Must Not Overlap (podatki se ne smejo med seboj prekrivati) in Must Not Have Gaps (obravnavano območje ne sme imeti praznih prostorov).

Pri odpravljanju topoloških napak smo imeli opravka samo z manjšimi napakami, kar predstavlja , da je bilo v aktih le nekaj manjših praznin in prekrivanj.

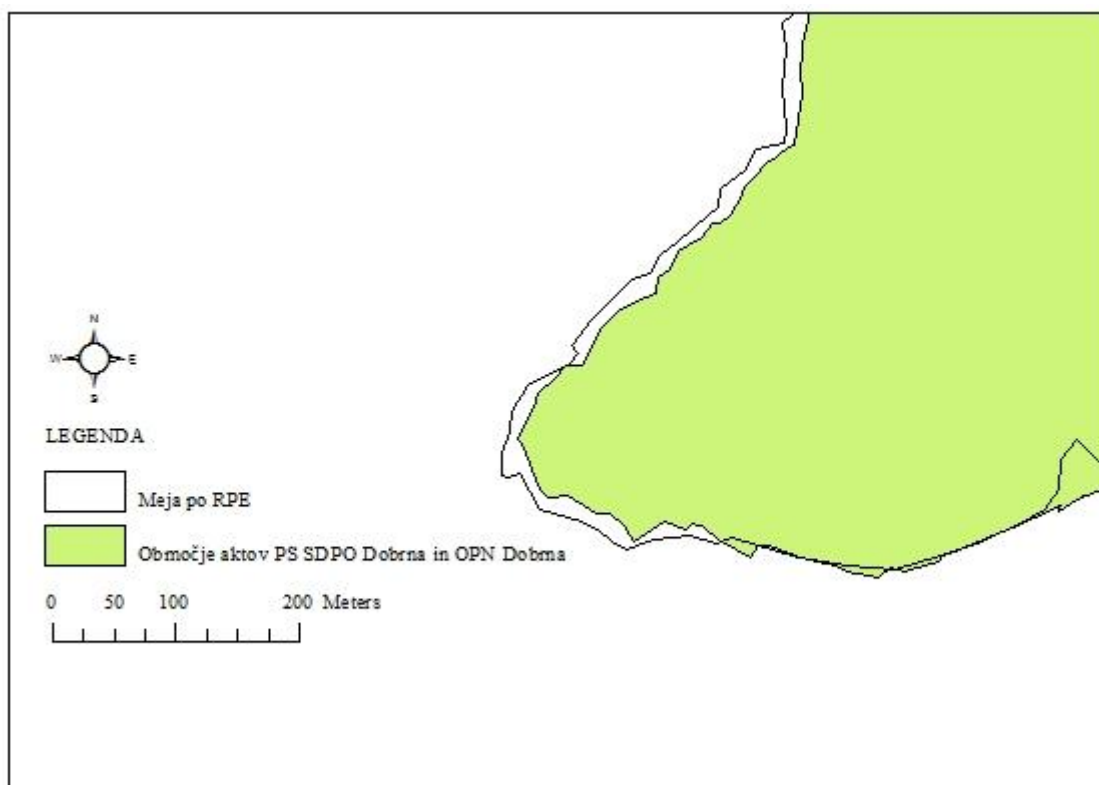
3.2.3 Ureditev in uskladitev meje občine med obravnavanima prostorskima aktoma občine

Da lahko računamo površine namenske rabe prostora rabimo poleg urejene topologije tudi enotno območje obravnave. Običajno se meje posameznih prostorskih aktov ne ujemajo z mejo občine iz registra prostorskih enot (RPE). Potrebno je bilo narediti presek med mejo prostorskega akta PS SDPO in mejo prostorskega akta v OPN. To smo izvedli tako, da smo v programu ArcMap z ukazom »Intersect« pridobili ta presek med obema aktoma. Ukaz »Clip« pa nam je obrezal vektorske podatke obeh aktov z območjem obravnavanega preseka in tako smo dobili skupno območje za primerjavo površin osnovne in namenske rabe prostora.

Iz slike 1 in slike 2 je razvidno, da je prišlo med odstopanj tako pri Občini Polzela kot pri Občini Dobrna meja med RPE in presečnim območjem med PS SDPO in OPN občin.

Slika 1: Odstopanje meje RPE in presečnim območjem med PS SDPO in OPN Polzela

Slika 2: Odstopanja meje med RPE in presečnim območjem med PS SDPO Dobrna in OPN Dobrna

3.3 Prikaz in primerjava namenske rabe prostora glede na obravnavane prostorske akte Občine Polzela v letih 2003 in 2011

Preglednica 2: Primerjava in uskladitev kategorij osnovne in podrobne namenske rabe prostora v Občini Polzela glede na PS SDPO Polzela (2003), Pravilnik 2003, Pravilnik (2007)

Pravilnik (2007), OPN Polzela (2011)		Pravilnik (2003), PS SDPO Polzela (2003)	
I. OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ			
1. območja stanovanj S	1.1 stanovanjske površine SS	1.1 stavbna zemljišča razpršene gradnje SZ	1. območja stanovanj
	1.2 stanovanjske površine za posebne namene SB		
	1.3 površine podeželskega Naselja SK	1.2 ureditveno območje naselja UO	
	1.4 površine počitniških hiš SP		
2. območja centralnih dejavnosti C	2.1 osrednja območja centralnih dejavnosti CU		
	2.2 druga območja centralnih dejavnosti CD		
3. območja proizvodnih dejavnosti I	3.2 gospodarske cone IG		2. območja proizvodnih dejavnosti P
4. posebna območja	4.1 površine za turizem BT		
	4.3 Športni BC		
5. območja zelenih površin Z	5.1 površine za oddih, rekreacijo in šport ZS		
	5.2 parki ZP		
	5.4 druge urejene zelene površine ZD		
	5.5 pokopališča ZK		

6. območja prometnih površin P	6.1 površine cest PC		
	6.2 površine železni PŽ		
9. območja okoljske infrastrukture O			
11. površine razpršene poselitve A			
II. OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ			
1. Najboljša kmetijska zemljišča K1		Območje najboljših kmetijskih zemljišč (1) K1	12. območja kmetijskih zemljišč
2. Druga kmetijska zemljišča K2		Območje ostalih kmetijskih zemljišč (2) K2	
III. OBMOČJA GOZDNIH ZEMLJIŠČ			
1. Gozdna zemljišča G			13. območja gozdov G
IV. OBMOČJA VODA			
1. Površinske vode V			
V. OBMOČJA DRUGIH ZEMLJIŠČ			
1. območja mineralnih surovin LN	1.1 površine nadzemnega pridobivalnega prostora LN	Najboljša kmetijska zemljišča znotraj ureditvenega območja kamnoloma MS_K	
		Ureditveno območje kamnoloma MS	

Iz preglednice 2 je razvidno kako so za občino Polzela predstavljene osnovne in podrobne namenske rabe prostora glede na pravilnik OPN (2007). Preglednico smo izdelali s pomočjo primerjalne preglednice, ki sta jo izdelali Krpan (2012) in Fink (2012).

Osnovna namenska raba je določena za celotno območje Občine Polzela in se deli na stavbna, kmetijska, gozdna, vodna in druga zemljišča, torej je razdeljena na vseh pet kategorij osnovne

namenske rabe prostora. Podrobnejša namenska raba, ki še natančneje določa namembnost zemljišč, pa je opredeljena samo tam, kjer je to potrebno: tako so razdeljena vsa stavbna zemljišča in kmetijska zemljišča ter nekatera vodna in druga zemljišča. V PS SDPO Polzela (2003) so za območja stavbnih zemljišč opredeljena pod območje stanovanj stavbna zemljišča razpršene gradnje in ureditveno območje naselja, opredeljeno je tudi območje proizvodnih dejavnosti. OPN Polzela (2011) pa kategorizira območja stavbnih zemljišč na območja stanovanj, območja centralnih dejavnosti, območja proizvodnih dejavnosti, posebna območja, območja zelenih površin, območja prometnih površin, območja okoljske infrastrukture in površine razpršene poselitve. Oba plana vsebujeta tudi območja kmetijskih zemljišč, ki je razdeljeno na najboljša kmetijska zemljišča in druga kmetijska zemljišča, prav tako območja gozdnih zemljišč na gozdna zemljišča. Območja voda je po OPN Polzela (2011) razdeljena na površinske vode, medtem ko je po PS SDPO Polzela (2003) območje voda ni prikazano ampak vključeno v območje stavbnih zemljišč in območja kmetijskih zemljišč. Prav tako je območje drugih zemljišč po OPN Polzela (2011) razdeljeno na območja mineralnih surovin, nato pa na površine nadzemnega pridobivalnega prostora, po PS SDPO Polzela (2003) pa na najboljša kmetijska zemljišča znotraj ureditvenega območja kamnoloma in ureditveno območje kamnoloma.

3.4 Prikaz in primerjava namenske rabe prostora glede na obravnavane prostorske akte Občine Dobrna v letih 2004 in 2012

Preglednica 3: Primerjava in uskladitev kategorij osnovne in podrobne namenske rabe prostora v Občini Dobrna glede na PS SDPO Dobrna (2004) in OPN Dobrna (2012), Pravilnik, 2003, Pravilnik, 2007.

Pravilnik (2007), OPN Dobrna (2012)		Pravilnik (2003), PS SDPO Dobrna (2004)	
I. OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ			
1. območja stanovanj	1.1 stanovanjske površine SS	1.1 območja eno in dvostanovanjskih stavb SE	1. območja stanovanj S
	1.2 stanovanjske površine za posebne namene SB	1.5 stanovanjska območja s kmetijskimi gospodarstvi SK	
	1.3 površine podeželskega naselja SK	1.4 območja počitniških hiš SP	

2. območja centralnih dejavnosti	2.1 osrednja območja centralnih dejavnosti CU	3.1 območja vzgoje in izobraževanja DI	3. območja javne infrastrukture D
		3.5 območja kulture DK	
	2.2 druga območja centralnih dejavnosti CD	3.7 območja čaščenja in opravljanja verskih dejavnosti DC	
		4.1 območja urbanih središč MS	
3. območja proizvodnih dejavnosti	3.2 gospodarske cone IG	2.2 druga proizvodna območja PD	2. območja proizvodnih dejavnosti
4. posebna območja	4.1 površine za turizem BT	4.4 turistična območja z nastanitvijo MT	4. mešana območja
	4.4 športni centri BC	3.2 območja za šport DS	
5. območja zelenih površin	5.2 parki ZP	5.4 pokopališča ZK	5. območja športno rekreacijskih in zelenih površin
	5.5 pokopališča ZK		
6. območja prometnih površin	6.1 površine cest PC		6. območja prometne infrastrukture I
	6.6 ostale prometne površine PO		
9. območja okoljske infrastrukture O		9.3 območje za čiščenje voda OC	9. območja komunalne in okoljske infrastrukture
		9.5 območja za ravnanje z odpadki OR	
11. površine razpršene poselitve A	ni opredeljeno	ni opredeljeno	

II. OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ			
1. Najboljša kmetijska zemljišča K1		12.1. območja intenzivne kmetijske proizvodnje KI	12. območja kmetijskih zemljišč K
2. Druga kmetijska zemljišča K2			
III. OBMOČJA GOZDNIH ZEMLJIŠČ			
1. Gozdna zemljišča G			13. območja gozdov G
IV. OBMOČJA VODA			
1. Površinske vode	1.1 celinske vode VC		10. območja površinskih voda V
V. OBMOČJA DRUGIH ZEMLJIŠČ			
ni opredeljeno		1.1 površine nadzemnega pridobivalnega prostora LN	1. območja mineralnih surovin

Iz preglednice 3 je razvidno kako so za občino Dobrna predstavljene osnovne in podrobne namenske rabe prostora glede na pravilnik OPN (2007). Preglednico smo izdelali s pomočjo primerjalne preglednice, ki sta jo izdelali Krpan (2012) in Fink (2012).

Osnovna namenska raba obeh aktov PS SDPO Dobrna (2004) in OPN Dobrna (2012) pa se delita na štiri osnovne kategorije in sicer območja stavbnih zemljišč, območja kmetijskih zemljišč, območja gozdnih zemljišč in območja voda. Iz preglednice je razvidno da se območja stavbnih zemljišč deli na območja stanovanj, območja centralnih dejavnosti, območja proizvodjalnih dejavnosti, posebna območja, območja zelenih površin, območja prometnih površin, območja okoljske infrastrukture in površine razpršene poselitve. OPN Dobrna (2012) deli območja kmetijskih zemljišč na najboljša kmetijska zemljišča in druga kmetijska zemljišča, PS SDPO Dobrna (2004) pa je razdeljena samo na območja kmetijskih zemljišč. Območja gozdnih zemljišč je po OPN Dobrna (2012) razdeljen na gozdna zemljišča, medtem ko je PS SDPO (2004) razdeljena na območja gozdov. Prav tako OPN Dobrna (2012) deli območja voda na površinske vode, te pa na celinske vode, PS SDPO Dobrna (2004) pa opredeljuje območje voda na območja površinskih voda.

4 ANALIZA IN PRIMERJAVA NAMENSKE RABE PROSTORA S PRIMERJAVO OBRAVNAVANIH PROSTORSKIH AKTOV

4.1 Predstavitev obravnavanih občin

V diplomski nalogi sta opisani dve obravnavani občini in sicer Občina Polzela in Dobrna.

4.1.1 Občina Polzela

Občina Polzela se razteza na severozahodu Spodnje Savinjske doline. Ustanovljena je bila leta 1998. Meri 34 m² in se po površini v slovenskih občinah uvršča na 163. mesto. Ima 6.118 prebivalcev, ki živijo v 8 naseljih: Andraž, Breg pri Polzeli, Dobrič, Ločica ob Savinji, Orova vas, Podvin pri Polzeli in Polzela.

Slika 3: Prikaz lege Občine Polzela v Sloveniji (Občina Polzela, 2014)

S svojo lego v Spodnji Savinjski dolini ima pomembno geografsko lego. Leži ob pomembnem cestnem križišču, ki povezuje poti iz zahodnih predelov Celjske kotline v Šaleško dolino in Zgornjo Savinjsko dolino.

Občinski praznik občine polzela je 2. oktober, v spomin na Polzeljane, ki so bili na ta dan leta 1942 ustreljeni kot talci v Mariboru.

Slika 4: Grb Občine Polzela (Občina Polzela, 2014)

Grb nakazuje zgodovinsko obdobje malteškega viteškega reda, saj mu glavno oblikovno zasnovano daje križ kot simbol Maltežanov in izklesani antični lev iz pohorskega marmorja, ki stoji ob vhodu gradu Komenda. Lev predstavlja simbol viteštva, oblasti in moči. Upodobljen je na deljenem ščitu poznogotskega stila in je sanitske oblike.

Zastava je rdeče barve z belim malteškim križem na prvem delu polja in belo progo v sredini preostalega dela zastave. Zastava je pravokotne oblike, razmerje njene višine proti dolžini je 1: 2,5, tako da ima njena ruta namišljeno vertikalno delitev na dva po višini enaka, po dolžini pa neenaka dela, od katerih je prvi del malteški križ, njen drugi, preostali del pa je pravokoten. Na prvem rdečem kvadratu rute je upodobljen bel malteški križ, katerega velikost mora biti v mejah med osmimi in devetimi desetimi višine zastavine rute. Drugi del zastavine rute je horizontalno tretjinsko deljen na enako rdečo in belo barvo, kot sta v prvem delu, tako da na sredini srednjega belega polja leži drugi atribut iz grba, črna podoba ležečega leva.

Uporaba grba in zastave st je določena v Odloku o grbu in zastavi Občine Polzela (Uradni list RS št. 72/1999).

Statistični podatki za leto 2015 kažejo, da je imela Občina Polzela 6.118 prebivalcev (2.973 moških in 3.145 žensk). Po številu prebivalcev je med slovenskimi občinami uvrščena na 85. mesto.

Preglednica 4: Prikaz števila prebivalcev v Občini Polzela med leti 2002 in 2015 (SURS, 2016)

Leto	2002	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Število prebivalcev	2.417	5.754	5.898	5.938	5.971	6.022	6.039	6.091	6.118

Preglednica prikazuje število prebivalcev v Občini polzela za leto 2002 in od leta 2008 do 2015. Število prebivalcev počasi narašča, kar je za Občino Polzela obetaven podatek.

Povprečna starost občanov je bila 42,4 leta in tako nižja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije, ki znaša 42,6 let. Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 180 prebivalcev, kar pove, da je gostota naseljenosti večja kot na ravni države (101 prebivalec na km²). Število živorojenih je bilo nižje od števila umrlih. Naravni prirast na 1000 prebivalcev v občini je bil torej negativen, znašal je - 4,8 (v Sloveniji 1,1). Selitveni prirast na 1000 prebivalcev je bil pozitiven in je znašal 8,7, kar pa pomeni, da je bilo število tistih, ki so se iz te občine odselili nižje od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1.000 prebivalcev v občini je bil pozitiven in je znašal 3,9 (v Sloveniji 0,9). (SURSTAT, 2016)

Polzela in njena okolica sta bili že zgodaj poseljeni, saj je Mark Avrelij v času bojev med Rimljani in Germani na prostoru današnje Ločica ob Savinji zgradil mogočen obramben tabor II. Italske legije.

Še pred nekaj desetletji sta se na tem območju cestni in železniški promet dopolnjevala z rečnim, ki ga je opravljalo splavarstvo po reki Savinji še nekaj let po drugi svetovni vojni. Regulacija hudourniške reke Savinje med leti 1876 in 1893 je kmetom omogočala obdelovanje nove kmetijske površine, kjer so med prvimi začeli gojiti hmelj okrog leta 1876 takratni polzelski trgovec Julij Žigon.

Leta 1891 je bila zgrajena železnica Celje – Velenje. S tem se je še bolj okrepila gospodarska in prometna vloga kraja. Tako je kmalu začela s proizvodnjo tovarna meril (1892), pozneje pa še tovarna strojil (1916). Iz teh dveh obratov sta kasneje nastali Polzela tovarna nogavic 1927 in Pohištvna industrija Garant 1948.

Polzela tako sodi med največja središča v Savinjski dolini, ki ima pomembno vlogo oskrbnega središča za obršnen del ljudi na severozahodnem delu Savinjske doline.

V Polzeli je na vzpetini sredi kraja postavljen grad Komenda, ki se prvič omenja 1170 pod imenom Hallenstein. Od 1323 do 1780 je bil grad v lasti malteških vitezov, po tem času pa je menjal več lastnikov.

Med sakralnimi objekti omenimo cerkev svete Marjete iz leta 1255. Zgradba je v osnovi romanska z gotskim zvonikom. V 18. stoletju je bila cerkev prezidana, zvonik so dvignili za eno nadstropje in ji dali baročni videz.

Na položni vzpetini na severni strani polzele stoji Dvorec Šenek, ki se je prvič omenjal leta 1288 in je prvotno imel obliko stolpa. Bil je v posesti Celjskih grofov. Po krajši vojni 1437 med Celjani in krškimi škofom Janezom Schallermannom so ga Celjani sami porušili. Današnji Šenek je podkvaste oblike in je bil verjetno ponovno zgrajen v drugi polovici 15. stoletja.

Okoli 3 km severozahodno od Polzele v Založah stoji samostan Novi Klošter. Zgodovina Novega Kloštra je tesno povezana s Celjani. Friderik II. je postavil samostan in cerkev ter jo podaril redovnikom.

4.1.2 Občina Dobrna

Dobrna je pridobila status občine z reformo lokalne samouprave RS leta 1998. Je geografsko zaključena celota na severnem delu Celjske kotline, med zelenimi obronki Paškega Kozjaka in gozdovi Pohorja. Občina Dobrna je del savinjske statistične regije. Meri 32 km². Po površini se med slovenskimi občinami uvršča na 172. mesto in ima 2.188 prebivalcev. V občini Dobrna je 11 naselij in sicer: Dobrna, Klanc, Zavrh nad Dobrno, Lokovina, Loka pri Dobrni, Parož, Pristova, Brdce nad Dobrno, Strmec nad Dobrno, Vinska Gorica in Vrba.

Slika 5: Prikaz lege Občine Dobrna v Sloveniji (Občina Dobrna, 2014)

Razprostira se v ozki dolini pod južnimi obronki Paškega Kozjaka ob sotočju Dobrnice in Topliškega potoka. Dobrna je idilična vasica, kjer se hiše zbirajo ob vaški cerkvi, majhne strehe kmečkih gospodarstev se skrivajo po zelenih bregovih. V središču se obiskovalcem razkrijejo še sodobne Terme Dobrna s termalnim vrelcem in starodavnimi drevesi zdraviliškega parka.

Praznik Občine Dobrna je 15. Junija – začetek širitve turizma v Dobrni ob zaključku večjih obnovitvenih del v Toplicah Dobrna.

Slika 6: Grb Občine Dobrna (Občina Dobrna, 2014)

Grb Občine Dobrna je upodobljen na ščitu poznogotskega stila, sanitske oblike. V spodnjem delu grba se nahaja s srebrnim trakom pokriti zeleni dvohrib, ki ima v prevalu zlato skledo iz katere vre šesterni srebrni vrelec. Sestavljen je iz šestih curkov vode v glavo ščita. Tam se vrelec razdeli v tri v desno in v levo obrnjene loke, ki potem kot trojni desni oziroma levi slap padata nad obe temeni dvohriba. V vznožju obeh hribov tvorita dva zlata hrastova (*Quercus robur*) lista heraldično palmeto. Zlati trak, s katerim je obrobljen grb, lahko služi le kot grbovni okras.

Statistični podatki za leto 2015 kažejo, da je imela Občina Dobrna 2.188 prebivalcev (1.114 moških in 1.074 žensk). Po številu prebivalcev je med slovenskimi občinami uvrščena na 187. mesto.

Preglednica 5: Prikaz števila prebivalcev v celotni Občini Dobrna med leti 2002 in 2015. (SURs, 2016)

Leto	2002	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Število prebivalcev	2.083	2.160	2.164	2.207	2.187	2.187	2.194	2.195	2.188

Preglednica 5 prikazuje število prebivalcev v Občini Dobrna za leto 2002 in od leta 2008 do 2015. Število prebivalcev je do leta 2010 naraščalo, leta 2011 in 2012 je bilo število prebivalcev v Občini Polzela enako, potem je zopet nekoliko naraslo in leta 2015 upadlo.

Povprečna starost občanov je bila 41 let in tako nižja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije, ki znaša 42,6 let. Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 69 prebivalcev, kar pove da je bila gostota naseljenosti manjša kot na ravni države (101 prebivalec na km²). Število živorojenih je bilo nižje od števila umrlih. Naravni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej negativen, znašal je - 1,8 (v Sloveniji 1,1). Selitveni prirast na 1000 prebivalcev je bil negativen in je znašal - 21,0, kar pa pomeni, da je bilo število tistih, ki so se iz te občine odselili višje od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1000 prebivalcev v občini je bil negativen in je znašal - 22,8 (v Sloveniji 0,9). (SURs, 2016)

Hudourniška Dobrnica je v davni preteklosti človeku razkrila svoj največji zaklad: vrelec zdravja in življenjske moči. Z njim je povezana najminenitnejša zgodovina Dobrne, ki je sem privabila največje odličnike svojega časa. Vrelec pa je že zgodaj imel gospodarje, saj so ohranjeni viri kako je dobrnska posest prehajala iz rok v roke. Najstarejši pismeni viri segajo v 12. Stoletje.

S pozidavo Toplic in razvojem kraja se je pokazala potreba po organiziranem varovanju premoženja. V samih Toplicah so bile formirane požarne straže, vendar pa te niso bile dovolj, da zagotovijo požarno varnost v kraju, posebno, ker se je iz leta v leto pojavljalo več požarov. Tako je leta 1875 bilo na pobudo lastnikov Toplic, premožnih kmetov, obrtnikov in trgovcev ustanovljeno prostovoljno gasilsko društvo Dobrna. Pomemben je podatek, da je bila med 1. Svetovno vojno ustanovljena prva

ženska gasilska ekipa, kar je edinstven primer za tedanje čase. Prostovoljke so skrbele za požarno varnost kraja pa tudi Toplic.

Delo društva je bolj poznano med obema vojnama, saj so dogodki zapisani v knjigi zapiskov, ki je napisana z gosjim peresom.

Prioritetna dejavnost občine je turizem, nosilec turizma v občini so Terme Dobrna d.d. Tudi širša okolica Dobrne z neokrnjenim podeželjem se postopoma vključuje v turistično ponudbo občine, a še vedno prevladuje kmetijstvo z gozdarstvom. V kraju se v zadnjem času uspešno razvijajo podjetništvo in obrtna dejavnost. V občini Dobrna posluje skupaj 67 samostojnih podjetnikov in obrtnikov, 10 družb in 3 javni zavodi. V takšni podobi danes Občina Dobrna zagotavlja okoli 380 delovnih mest, od tega okoli 200 v turizmu.

Razgibana zgodovina Dobrne je zagotovila bogato zapuščino kulturne dediščine, skupaj z dvaindvajsetimi vilami, vrednimi ogleda. Ponos občine so Terme Dobrna, najstarejše slovensko delujoče zdravilišče.

4.2 Analiza in primerjava osnovne namenske rabe prostora v Občini Polzela in Občini Dobrna

4.2.1 Občina Polzela

Primerjalno analizo sprememb osnovne namenske rabe prostora v Občini Polzela smo izvedli med PS SDPO Polzela (2003) in OPN Polzela (2011). V preglednici 6 so prikazani rezultati analize.

Preglednica 6: Prikaz primerjave površin osnovne namenske rabe prostora Občine Polzela od leta 2003 do leta 2011. (PS SDPO Polzela, 2003, OPN Polzela, 2011).

Območje osnovne namenske rabe prostora	PS SDPO Polzela (2003)		OPN Polzela (2011)		Razlika površin	
	Površina v hektarjih [ha]	Površina v odstotkih [%]	Površina v hektarjih [ha]	Površina v odstotkih [%]	Razlika v hektarjih [ha]	Razlika v odstotkih [%]
Območja stavbnih zemljišč	359,77	10,58	379,45	11,16	19,68	0,58
Območja kmetijskih zemljišč	1497,10	44,03	1476,44	43,42	-20,66	-0,61
Območja gozdnih zemljišč	1509,23	44,39	1511,30	44,45	2,07	0,06
Območja voda	16,71	0,49	16,71	0,51	0,00	0,00
Območja drugih zemljišč	17,47	0,51	16,38	0,48	-1,09	-0,03
Skupaj	3400,29	100	3400,29	100	0,00	0,00

Preglednica 6 predstavlja površine obeh aktov PS SDPO Polzela (2003) in OPN Polzela (2011) v hektarjih, odstotkih in razlika med njimi. Razvidno je, da je v Občini Polzela največ območij gozdnih

zemljišč, na drugem mestu so območja kmetijskih zemljišč, ostalo predstavljajo območja stavbnih zemljišč, območja drugih zemljišč in območja voda.

Največja zemljišča v Občini Polzela predstavljajo gozdna zemljišča in sicer v PS SDPO Polzela (2003) znašajo 1509,23 ha (44,39 %), v OPN Polzela (2011) pa predstavljajo 1511,30 ha (44,45 %), kar pomeni da se je porast gozdnih zemljišč povečala za 0,06 % kar je malo. Druga največja so območja kmetijskih zemljišč in sicer v PS SDPO Polzela (2011) obsegajo 1497,10 ha (44,03 %) v OPN Polzela (2003) pa 1476,44 ha (43,42 %). Pomeni, da so od leta 2003 do 2011 v občini območja kmetijskih zemljišč zmanjšala za 20,66 ha (0,61 %). Območja stavbnih zemljišč, ki so znašala v PS SDPO Polzela (2003) 359,77 ha (10,58 %) so se povečala v OPN Polzela (2011) na 379,45 ha (11,16 %) in sicer za 19,68 ha (0,58 %). Območja voda smo prenesli iz OPN Polzela (2003) v PS SDPO Polzela (2011), ker v njem ni bilo opredeljeno. Območja drugih zemljišč, kar predstavlja v Občini Polzela kamnolom pa je v PS SDPO Polzela (2003) znašal 17,47 ha (0,51 %) v OPN Polzela (2011) pa 16,38 ha (0,48 %) in se je zmanjšal za 1,09 ha (0,03 %).

4.2.2 Občina Dobrna

Prav tako smo izvedli primerjalno analizo sprememb osnovne namenske rabe prostora v Občini Dobrna med PS SDPO Dobrna (2004) in OPN Dobrna (2012). V preglednici 7 so prikazani rezultati analize.

Preglednica 7: Prikazuje primerjavo površin osnovne namenske rabe prostora Občine Dobrna od leta 2004 do leta 2012. (PS SDPO Dobrna, 2004, OPN Dobrna, 2012).

Območje osnovne namenske rabe prostora	PS SDPO Dobrna(2004)		OPN Dobrna (2012)		Razlika površin	
	Površina v hektarjih [ha]	Površina v odstotkih [%]	Površina v hektarjih [ha]	Površina v odstotkih [%]	Razlika v hektarjih [ha]	Razlika v odstotkih [%]
Območja stavbnih zemljišč	158,68	5,01	159,51	5,04	0,83	0,03
Območja kmetijskih zemljišč	1213,60	38,32	1197,51	37,82	-16,09	-0,51
Območja gozdnih zemljišč	1789,92	56,52	1804,48	56,98	14,56	0,46
Območja voda	4,26	0,13	5,12	0,16	0,85	0,03
Območja drugih zemljišč	0,15	0,00	0,00	0,00	-0,15	0,00
Skupaj	3166,62	100	3166,62	100	0,00	0,00

V Občini Dobrna predstavljajo tudi največjo površino območja gozdnih zemljišč in znašajo 1804,48 ha (56,98 %) in so se povečala za 14,56 ha (0,46 %). Za njimi so po velikosti površine uvrščena območja kmetijskih zemljišč in sicer so po PS SDPO Dobrna (2004) znašala 1213,60 ha (38,32 %) v OPN Dobrna (2012) pa zavzemajo 1197,51 ha (37,82 %), torej so se zmanjšala za 16,09 ha (0,51 %).

Sledijo območja stavbnih zemljišč, ki so se povečala za 0,83 ha (0,03 %), območja voda pa za 0,85 ha (0,03 %).

Območja kmetijskih zemljišč so se manjšala na račun območij gozdnih zemljišč, ostala območja pa se niso bistveno spremenila oziroma ostajajo enaka.

4.3 Analiza in primerjava podrobne namenske rabe prostora v Občini Polzela in Občini Dobrna

4.3.1 Občina Polzela

Preglednica 8 predstavlja površine podrobne namenske rabe, ki smo jih opredelili glede PS SDPO Polzela (2003) in OPN Polzela (2011), ter razlike med površinami teh aktov, prikazanih v hektarjih in odstotkih.

Preglednica 8: Obseg in razlika površin posameznih kategorij osnovne in podrobne namenske rabe prostora za Občino Polzela iz PS SDPO Polzela (2003) in OPN Polzela (2011).

Območje podrobne namenske rabe prostora	PS SDPO Polzela (2003)		OPN Polzela (2011)		Razlika površin	
	Površina v hektarjih [ha]	Površina v odstotkih [%]	Površina v hektarjih [ha]	Površina v odstotkih [%]	Razlika v hektarjih [ha]	Razlika v odstotkih [%]
Območja stanovanj	342,75	10,08	223,40	6,75	-119,34	-3,51
Območja centralnih dejavnosti	0,00	0,00	16,69	0,49	16,69	0,49
Območja proizvodnih dejavnosti	17,03	0,50	29,35	0,86	12,33	0,36
Posebna območja	0,00	0,00	4,36	0,13	4,36	0,13
Območja zelenih površin	0,00	0,00	25,53	0,75	25,53	0,75
Območja prometnih površin	0,00	0,00	18,09	0,53	18,09	0,53
Območja okoljske infrastrukture	0,00	0,00	0,01	0,00	0,01	0,00
Površine razpršene poselitve	0,00	0,00	62,01	1,82	62,01	1,82
Skupaj stavbna zemljišča	359,77	10,58	379,45	11,16	19,68	0,58
Najboljša kmetijska zemljišča	1056,23	31,06	1047,09	30,79	-9,14	-0,27
Druga kmetijska zemljišča	440,87	12,97	429,36	12,63	-11,52	-0,34
Skupaj kmetijska zemljišča	1497,10	44,03	1476,44	43,42	-20,66	-0,61
Območja gozdnih zemljišč	1509,23	44,39	1511,30	44,45	2,07	0,06
Območja voda	16,71	0,49	16,71	0,49	0,00	0,00
Območja mineralnih surovin	17,47	0,51	16,38	0,48	-1,09	-0,03
Skupaj	3400,29	100	3400,29	100	0,00	0,00

Občina Polzela meri 3400,29 ha. V kategoriji stavbnih zemljišč največ površin zavzemajo območja stanovanj, ki so se od leta 2003 zmanjšala iz 342,75 ha (10,8 %) na 223,40 (6,75 %), skupaj torej za

119,34 ha, kar pomeni 3,51 %. Območja proizvodnih dejavnosti pa so se povečala iz 17,03 ha (0,50 %, na 29,35 ha (0,86 %), torej za 12,33 ha oziroma 0,36 %. Območja centralnih dejavnosti, posebna območja, območja zelenih površin, območja prometnih površin, območja okoljske infrastrukture in površine razpršene gradnje pa v aktu PS SDPO polzela (2003) niso opredeljene, zato razlika površin ostaja nespremenjena in tudi odstotek je pozitiven. Zaradi tega imajo stavbna zemljišča porast 359,77 ha na 379,45 ha in predstavlja povečanje za 19,68 ha oziroma 0,58 %.

Najboljša kmetijska zemljišča so se zmanjšala iz 1056,23 ha na 1047,09 ha, kar pomeni zmanjšanje za 0,27 %, druga kmetijska zemljišča so se tudi zmanjšala iz 440,87 ha na 429,36 ha, kar predstavlja zmanjšanje za 0,34 %. Skupno so se torej kmetijska zemljišča zmanjšala za 20,66 ha (0,61 %), na račun stavbnih zemljišč. Območja voda pa smo v PS SDPO Polzela (2003) prenesli iz OPN (2011), zato ostajajo površine v primerjavi med aktoma nespremenjene.

4.3.1.1 Prikaz površin podrobne namenske rabe prostora glede na število prebivalcev v Občini Polzela

Preglednica 9 prikazuje površine podrobne namenske rabe prostora glede na število prebivalcev v Občini Polzela. Za izračun deležev površin posameznih kategorij podrobne namenske rabe prostora na prebivalca v Občini Polzela po PS SDPO (2003) smo uporabili statistične podatke o številu prebivalcev za leto 2002, za izračun vrednosti OPN polzela (2011) pa število prebivalcev za leto 2015.

Preglednica 9: Površina in razlika površin na prebivalca po posameznih kategorijah podrobne namenske rabe prostora v Občini Polzela iz dopoljenih PS SDPO Polzela (2003) in OPN Polzela (2011).

Območje podrobne namenske rabe prostora	Površina podrobne namenske rabe na prebivalca v Občini Polzela [m ² /preb]		
	PS SDPO Polzela	OPN Polzela	Razlika[m ² /preb]
Območja stanovanj	633	365	-268
Območja centralnih dejavnosti	0	27	27
Območja proizvodnih dejavnosti	31	48	17
Posebna območja	0	7	7
Območja zelenih površin	0	42	42
Območja prometnih površin	0	30	30
Območja okoljske infrastrukture	0	0	0
Površine razpršene poselitve	0	101	101

Preglednica 9 prikazuje, da so območja stanovanj v letu 2002 predstavljala največjo površino na prebivalca v Občini Polzela in sicer 633 m². V letu 2015 pa je površina na prebivalca znašala 365 m². Razlika je -268 m². Do tako velike razlike je prišlo tudi zaradi tega, ker gleda na PS SDPO Polzela (2003) določena območja stavbnih zemljišč niso podrobneje členjena in je površina 0. Vpliv na

rezultat pa je bil tudi porast prebivalstva od leta 2002, kjer je v Občini Polzela živel 5417 prebivalcev, leta 2015 pa 6118 prebivalcev. Opišemo lahko še, da so se območja proizvodnih dejavnosti povečala za 17 m² na prebivalca.

Po OPN Polzela (2012) pa ostala območja na površino prebivalca na m² ostajajo nespremenjena, saj v PS SDPO Polzela (2003) niso bila opredeljena in ne moremo razpolagati s temi podatki. Tako predstavlja površina po OPN Polzela (2011) za območja centralnih dejavnosti 27 m² na prebivalca, posebna območja 7 m² na prebivalca, območja zelenih površin 42 m² na prebivalca, območja prometnih površin 30 m² na prebivalca, območja okoljske infrastrukture je 0 in območja razpršene poselitve znaša 101 m² na prebivalca.

4.3.2 Občina Dobrna

Preglednica 10 predstavlja površine podrobne namenske rabe, ki smo jih opredelili glede PS SDPO Dobrna (2004) in OPN Dobrna (2012), ter razlike med površinami teh aktov, prikazanih v hektarjih in odstotkih.

Preglednica 10: Obseg in razlika površin posameznih kategorij osnovne in podrobne namenske rabe prostora za Občino Dobrna iz PS SDPO Dobrna (2004) in OPN Dobrna (2012).

Območje podrobne namenske rabe prostora	PS SDPO Dobrna (2004)		OPN Dobrna (2012)		Razlika površin	
	Površina v hektarjih [ha]	Površina v odstotkih [%]	Površina v hektarjih [ha]	Površina v odstotkih [%]	Razlika v hektarjih [ha]	Razlika v odstotkih [%]
Območja stanovanj	92,29	2,91	50,87	1,61	-41,42	-1,31
Območja centralnih dejavnosti	23,74	0,75	22,33	0,71	-1,41	-0,04
Območja proizvodnih dejavnosti	1,61	0,05	2,20	0,07	0,59	0,02
Posebna območja	32,43	1,02	29,70	0,94	-2,72	-0,09
Območja zelenih površin	0,91	0,03	8,64	0,27	7,74	0,24
Območja prometnih površin	6,91	0,22	9,77	0,31	2,86	0,09
Območja okoljske infrastrukture	0,79	0,02	1,37	0,04	0,58	0,02
Površine razpršene poselitve	0,00	0,00	34,63	1,09	34,63	1,09
Skupaj stavbna zemljišča	158,68	5,01	159,51	5,04	0,83	0,03
Najboljša kmetijska zemljišča	679,08	21,44	665,99	21,03	-13,08	-0,41
Druga kmetijska zemljišča	534,52	16,88	531,52	16,79	-3,00	-0,09
Skupaj kmetijska zemljišča	1213,60	38,32	1197,51	37,82	-16,09	-0,51
Območja gozdnih zemljišč	1789,92	56,52	1804,48	56,98	14,56	0,46
Območja voda	4,26	0,13	5,12	0,16	0,85	0,03
Območja mineralnih surovin	0,15	0,00	0,00	0,00	-0,15	0,00
Skupaj	3166,62	100	3166,62	100	0,00	0,00

Občina Dobrna meri 3166,62 ha. Tudi v Občini Dobrna izmed vseh kategorij območij stavbnih zemljišč zavzemajo območja stanovanj, ki so se od leta 2004 zmanjšala iz 92,29 ha (2,91 %) na 50,87 ha (1,61 %), skupaj torej za kar 41,42 ha (1,31 %). Zmanjšala so se tudi območja centralnih dejavnost za 1,41 ha (0,04 %). Povečala pa so se območja proizvodnih dejavnosti za 0,59 ha (0,02 %). Upad opazimo tudi pri posebnih območjih za 2,72 ha (0,09 %). Porast pa se zopet beleži za območja zelenih površin za 7,74 ha (0,24 %), območja prometnih površin za 2,86 ha (0,09 %), območja okoljske infrastrukture za 0,58 ha (0,02 %). Površine razpršene poselitve pa ostajajo enake in znašajo 34,63 ha (1,09 %) ker v PS SDPO Dobrna (2014) niso bile opredeljene. Iz preglednice 10 torej opazimo, da imajo stavbna zemljišča porast in sicer ta znaša 0,83 ha oziroma 0,03 %.

Prostorska akta opredeljujeta kmetijska zemljišča na najboljša kmetijska zemljišča in druga kmetijska zemljišča. Območja kmetijskih zemljišč so se zmanjšala na račun območij gozdnih zemljišč in območij voda. Tako predstavljajo v Občini Dobrna največjo površino območja gozdnih zemljišč, ki so se od leta 2004 povečala za 14,56 ha (0,46 %). Območja najboljših kmetijskih zemljišč pa so se zmanjšala za 13,08 ha (0,41 %), druga kmetijska zemljišča pa za 3 ha (0,09 %), skupaj kar za 16,09 ha (0,51 %). Tudi območja voda so se povečala za 0,85 ha, kar predstavlja 0,03 %. V PS SDPO Dobrna (2004) so prisotna tudi območja drugih zemljišč, medtem ko jih v OPN Dobrna (2012) ni moč zaznati. Tako ostajajo površine območij mineralnih surovin nespremenjene.

4.3.2.1 Prikaz površin podrobne namenske rabe prostora glede na število prebivalcev v Občini Dobrna

Preglednica 11: Površina in razlika površin na prebivalca posameznih kategorij podrobne namenske rabe prostora v Občini Polzela iz dopolnjenih PS SDPO Polzela (2003) in OPN Polzela (2011).

Območje podrobne namenske rabe prostora	Površina podrobne namenske rabe na prebivalca v Občini Dobrna [m ² /preb]		
	PS SDPO Dobrna	OPN Dobrna	Razlika[m ² /preb]
Območja stanovanj	443	232	-211
Območja centralnih dejavnosti	114	102	-12
Območja proizvodnih dejavnosti	8	10	2
Posebna območja	156	136	-20
Območja zelenih površin	4	39	35
Območja prometnih površin	33	45	12
Območja okoljske infrastrukture	4	6	2
Površine razpršene poselitve	0	158	158

Za izračun pripadajočih površin na prebivalca smo za PS SDPO (2004) uporabili število prebivalcev leta 2002, za OPN (2012) pa število prebivalcev leta 2015. Preglednica 11 prikazuje, da so tudi v Občini Dobrna v letu 2002 predstavljala območja stanovanj največjo površino na prebivalca in sicer 433 m². V letu 2015 pa je površina na prebivalca znašala 232 m². Razlika je -211 m². Na izid te razlike je vplivala tudi porast prebivalstva od leta 2002, kjer je v Občini Dobrna živelo 2083 prebivalcev, do leta 2015 pa je število prebivalcev naraslo na 2188. Prišlo je tudi do zmanjšanja območij centralni dejavnosti, kjer se je površina zmanjšala za 12 m² na prebivalca. Zmanjšala so se tudi posebna območja za 20 m² na prebivalca. Porast površine pa iz preglednice opazimo pri območju proizvodne dejavnosti za 2 m² na prebivalca, območju zelenih površin za 35 m² na prebivalca, območju prometnih površin za 12 m² na prebivalca in območju okoljske infrastrukture za 2 m² na prebivalca. Površina razpršene poselitve pa znaša 158 m² na prebivalca, ki pa je določena šele iz OPN Dobrna (2012).

5 SKLEPNE UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK

Ciljne ugotovitve v diplomski nalogi so se nanašale na spremembe namenske rabe prostora obravnavanih prostorskih aktov v občinah Polzela in Dobrna. Na območju Občine Polzela smo ugotavljali spremembe namenske rabe prostora med PS SDPO Polzela (2003) in OPN Polzela (2011), prav tako pa smo ugotavljali tudi spremembe namenske rabe prostora za Občino Dobrna med PS SDPO Dobrna (2004) in OPN Dobrna (2012). Kategorije namenskih rab po PS SDPO in OPN smo najprej primerjali, jih povezali, analizirali in kategorizirali po osnovni in podrobni namenski rabi, ter jih vnesli v preglednico.

Najprej smo za občini Polzela in Dobrna naredili primerjavo osnovne namenske rabe prostora. Ugotovili smo, da je v Občini Polzela med leti 2003 in 2011 prišlo do zmanjšanja kmetijskih zemljišč za 20,66 ha oziroma 0,61 %, na račun tega pa so se povečala območja stavbnih zemljišč za 19,68 ha oziroma 0,58 %. Območja gozdnih zemljišč in območja drugih zemljišč pa se niso kaj dosti spremenila. Območja voda smo prenesli iz OPN Polzela (2003) v PS SDPO Polzela (2011), ker v njem ni bilo opredeljeno in zato ostajajo površine območja voda nespremenjene. Tudi za Občino Dobrna velja da se med leti 2004 in 2012 spremenila območja zemljišč in sicer so se gozdna zemljišča povečala za 14,56 ha (0,46 %), zmanjšala pa so se območja kmetijskih zemljišč za 16,09 ha (0,46 %), povečala pa so se tudi območja stavbnih zemljišč za 0,83 ha. Ostala območja se niso bistveno spremenila.

Analiza osnovne namenske rabe kaže, da se kljub časovnemu razdobju deset let delež stavbnih zemljišč bistveno ne povečuje. Manj kot odstotek povečanja stavbnih zemljišč je praktično zanemarljiv.

Sledila je analiza sprememb podrobne namenske rabe prostora za občini Polzela in Dobrna. Analiza je pokazala, da je v Občini Polzela prišlo v letih 2003 do 2011 do zmanjšanja območij stanovanj za kar 119,34 ha (3,51 %), omenimo lahko še območja proizvodnih dejavnosti in njihovo porast za 12,33 ha oziroma 0,36 %. Kategorije ostale podrobne namenske rabe pa so opredeljene samo v OPN Polzela (2011) v PS SDPO Polzela pa jih ni. Zaradi tega ima kategorija stavbnih zemljišč skupaj porast za 359,77 ha na 379,45 ha in predstavlja povečanje za 19,68 ha oziroma 0,58 %. Prav tako so se zmanjšala območja najboljših kmetijskih zemljišč ter druga kmetijska območja za 20,66 ha (0,61 %).

V Občini Dobrna pa so se med leti 2004 in 2012 zmanjšala območja stanovanj za 41,42 ha (1,31 %), območij centralnih dejavnosti za 1,41 ha (0,04 %), posebnih območij za 2,72 ha (0,09 %), Povečala pa so se območja proizvodnih dejavnosti, območja zelenih površin, območja prometnih površin, območja okoljske infrastrukture ter površine razpršene gradnje. Zmanjšala pa so se tudi območja najboljših in drugih kmetijskih zemljišč. Povečala pa so se območja gozdnih zemljišč za 14,56 ha (0,46 %), prav tako tudi območja voda za 0,85 ha (0,03 %).

Ker do večjega povečanja območja stavbnih površin v nobeni občini ni prišlo ugotavljamo, da je prišlo le do prerazporejanja kategorij podrobne namenske rabe prostora znotraj stavbnih zemljišč.

Analizirali smo tudi površine kategorij podrobne namenske rabe prostora glede na število prebivalcev v občinah Polzela in Dobrna. Analiza je pokazala da so se v Občini Polzela površine stanovanj zmanjšala na prebivalca za 268 m² povečala pa območja centralnih dejavnosti (17 m²/preb). Ostale obravnavane površine pa so tudi pozitivne in rezultati se nanašajo na OPN Polzela (2011), ker v PS SDPO (2003) niso opredeljene. Tako je na prebivalca izmed stavbnih zemljišč največ območij stanovanj, sledijo območja razpršene poselitve, območja zelenih površin, območja prometnih površin, območja centralnih dejavnosti, območja proizvodnih dejavnosti ter najmanj posebna območja. Pri Občini Dobrna pa so se tudi zmanjšale površine stanovanj in kar za 211 m²/preb, zmanjšale so se površine na prebivalca tudi za posebna območja ter območja centralnih dejavnosti. Tako je na prebivalca izmed stavbnih zemljišč največ območij stanovanj, sledijo razpršene gradnje, območja zelenih površin, posebna območja. Območja centralnih dejavnosti in območja prometnih površin predstavljata enako število na prebivalca in na koncu sta še območji proizvodnih dejavnosti, ter območja okoljske infrastrukture, ki tudi predstavljata enako število površin na prebivalca.

Ključna za razumevanje razvoja prostora je analiza kategorij podrobne namenske rabe prostora na prebivalca. Ugotavljamo, da so se skoraj vse kategorije podrobne namenske rabe na prebivalca zmanjšale, zaradi povečanja prebivalstva ter omenjenega prostorskega razvoja.

Za zaključek v diplomski nalogi lahko zapišemo, da so se namenske rabe prostora obravnavanih prostorskih aktov v občinah Polzela in Dobrna skozi čas spreminjale, saj so se območja gozdnih zemljišč v obeh občinah povečala, prav tako so se povečala območja stavbnih zemljišč, zmanjšala pa so se območja kmetijskih zemljišč. Vendar so te spremembe minimalne, predvsem območja stavbnih površin se v OPN v obeh občinah niso povečala.

VIRI

Dekleva, J., Kumer, A., Štravs, L., Prelog, M., Konečnik Kunst, M., Lončar, M., Solomun, J., Fatur, M., Ivanič, L., Koselj, N. 2011. Urejanje prostora na občinski ravni. Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije: 460 str.

Breznik, J., Kmecl, A. 2010. Zakon o graditvi objektov (ZGO -1) s komentarjem. Zakon o urejanju prostora (ZUreP-1) s komentarjem. GV založbe: 911 str.

Pravilnik. 2003. Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki. Uradni list RS, št. 20/2003. Ljubljana.

<http://www.uradni-list.si/pdf/2003/Ur/u2003020.pdf> (Pridobljeno 21.2.2013.)

Pravilnik. OPN.2007. Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij. UL RS št. 99/2007

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200799&stevilka=4914> (Pridobljeno 21.2.2013.)

Pravilnik. 2004. Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave prostorskega reda občine ter vrstah njegovih strokovnih podlag. UR RS št. 124/40. Ljubljana.

<http://www.uradni-list.si/1/content?id=52245> (Pridobljeno 21.2.2013.)

Navodilo PS 1985. Navodilo o vsebini in metodologiji izdelave strokovnih podlag in prostorskih sestavin planskih aktov občin. UL SRS št. 20/1985.

ZPUP. 1990. Zakon o planiranju in urejanju prostora v prehodnem obdobju. Uradni list RS št. 48/1990.

ZUN. 1984. Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor. Uradni list SRS št. 18/1984.

ZSZ. 1984. Zakon o stavbnih zemljiščih. Uradni list SRS št. 18/84.

ZUreP. 1984. Zakon o urejanju prostora. Uradni list SRS št. 18/1984: 1127-1133. (Pridobljeno 21.2.2013.)

ZUreP-1.2002. Zakon o urejanju prostora. Uradni list RS št. 110-5386/2002.

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2002110&stevilka=5386> (Pridobljeno 21.2.2013.)

Občinski prostorski načrti

http://www.arhiv.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/prostorski_nacrti/obcinski_prostorski_nacrti/
(Pridobljeno 21.2.2013.)

Občina Polzela. 2013.

https://sl.wikipedia.org/wiki/Ob%C4%8Dina_Polzela (Pridobljeno 3.4.2013)

<http://www.polzela.si/> (Pridobljeno 3.4.2013.)

Občina Dobrna. 2013.

https://sl.wikipedia.org/wiki/Ob%C4%8Dina_Dobrna (Pridobljeno 3.4.2013.)

<http://www.dobrna.si> (Pridobljeno 3.4.2013)

OPN Polzela. 2011. Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine .Polzela

<https://www.uradni-list.si/1/content?id=106107> (Pridobljeno 8.4.2013.)

OPN Dobrna. 2012. Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Dobrna.

<https://www.uradni-list.si/1/content?id=107462> (Pridobljeno 8.4.2013.)

PS SDPO Polzela. 2003. Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega plana Občine Žalec za obdobje 1986-2000 in prostorskih sestavin srednjeročnega družbenega plana Občine Žalec za obdobje 1986 – 1990, za območje Občine Polzela, dopolnitev v letu 2002.

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlurid=20033492> (Pridobljeno 8.4.2013.)

PS SDPO Dobrna. 2004. Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega plana Občine Celje za obdobje od leta 1986 do leta 2000 in srednjeročnega družbenega plana Občine Celje za obdobje od leta 1986 do leta 1990, za območje Občine Dobrna – prostorski plan Občine Dobrna, dopolnitev 2003.

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlurid=20043032> (Pridobljeno 8.4.2013).

RPE. 2014. Register prostorskih enot. Ljubljana. 2014, Geodetska uprava Republike Slovenije.

SURS.2016. statistični urad Republike Slovenije. Ljubljana. 2016.

<http://www.stat.si/> (Pridobljeno 16.2.2016.)

SEZNAM PRILOG

- Priloga A: Povezava med Pravilnik, 2003 in OPN, 2007 (Fink, 2013, Kerpan, 2012).
- Priloga B: Osnovna namenska raba prostora Občine Polzela PS SDPO (2003).
- Priloga C: Osnovna namenska raba prostora Občine Polzela OPN (2011).
- Priloga D: Osnovna namenska raba prostora Občine Dobrna PS SDPO (2004).
- Priloga E: Osnovna namenska raba prostora Občine Dobrna OPN (2012).
- Priloga F: Podrobna namenska raba prostora Občine Polzela PS SDPO (2003).
- Priloga G: Podrobna namenska raba prostora Občine Polzela OPN (2011).
- Priloga H: Podrobna namenska raba prostora Občine Dobrna PS SDPO (2004).
- Priloga I: Podrobna namenska raba prostora Občine Dobrna OPN (2012).

Vse navedene priloge so v digitalni obliki na priloženi zgoščenki.